

1953 aug.

NEIGHBORS NEEDN'T KNOW

A szomszédoknak nem kell tudni

—SYLVIA GOLDEN regénye—

Akár tetszik, akár nem, a magyar uri nép. A magyar paraszt nem hajlong senki emberfia előtt, tartja magát valaminek, rátarti. A magyar büszkeségből fejlődött ki századokon át a magyar uri modor. Az uri gondolkodás azonban a gentryt végül is pazarlásba, a tönk szélére vitte.

Az uri gondolkodás a levegőben volt az óhazában és minden réteget meghódított. A kereskedők meggazdagodtak a széthulló nemesi birtokból, de fiaik már utálták apjuk kalmár szellemét, leutánozták a gentryt és ők is tönkrementek. A részint sváb eredetű magyarokból álló középosztály is szégyelte német eredetét, feladta szokásait, sőt német nyelvét is, csak azért, hogy urnak tarhassa magát. A sváb eredetű középosztálynak Herczeg Ferenc regényei voltak az uri modor kódexe, míg a Lipótváros gazdagjait a Vigszínház írói (Molnár Ferenc, Lengyel Menyhért) és kiváló színészei (Hegedüs Gyula, Varsányi Irén) tanították uri modorra.

SYLVIA GOLDEN regényének hőse egy Amerikába szakadt, urnak nevelt kereskedő, aki magyar uri álmait tovább szövi Amerikában s nem álkuszik meg a rideg valósággal. A művészietlen Amerikában csak értékes műtárgyakat akar eladni, megvetve a jövedelmezőbb ócska üzleteket. Veszteséggel dolgozik s csak elegáns fellépése hat a nőkre. Felesége, Tükör Fáni, rajong uri férjéért s mint rabszolga dolgozik a kis családra, míg férje utazgat. Legidősebb leánya, Nina, visszaüt a régi nemzedékre szorgalmával és józanságával. A praktikus megélhetést keresi álmok helyett és lassan a család vezetőjévé válik. A fiu, Ferenc, amerikai slang-ben beszélő utcagyerek, aki harcokat folytat a cseh gyerekekkel. Artista hajlamu, végül is üzletember lesz. A legkisebb leány, Patsy, imádja a zenét és apja álmait. Ő az, aki anyjával együtt a végéskig kitart apja mellett.

A regény színhelye New York York.

A magyar tárgyú "bestseller" a "Neighbors Needn't Know" szerzője, Sylvia Golden, elmondta, miért adta regényének ezt a különös címet. Azért, mert az önéletrajzszerű regény tárgya a szerzőő édesanyjának filozófiája, amellyel megmentette házasságát. Az apa álmodozó volt és az anya a kenyérkereső, de nem engedte meg soha, hogy ezt "a szomszédok tudják". Nem akarta, nem is próbálta megváltoztatni a párját, amit amnyian tesznek és feltartóztatlanul viszik vele házasséüket hajótörés felé.

ville negyede, hol ma is magyarok laknak a cseh-német tengerben. Aki ismeri a Yorkville negyedet, könnyen ráismer a könyvben, mert az 1912 óta, amikor a regény lejátsszódik, alig változott. Ma is ott a tarhonyárus, a Delikatessen üzletek, a Paprikás Weiss, aki régen hajójegyeket adott el. Ott van még a régi lóutató a 79-es utca sarkán, a kis magyar kávéház talmi cigányaival és üveggyöngyös énekesnőivel. Az utcákon hemzsegnek a be nem tört greenhornok, akik kézzel-lábbal igyekeznek megértetni, hogy ők kis helyen is elférnek, csak ne bántsák őket.

Anyáink, nagymamáink bő könnyeket hullattak Benickyné Bajza Lenke, Marlitt és Ohnet regényeinek szerelmes grófkisasszonyai, nemes gondolkodásu vasgyárosai felett. Sylvia Golden olvasói a munka vértanui felett könnyezhetnek, mikor látják, hogy törődik bele az amerikai szürke taposómalomba egy álmokból élő magyar kereskedő család a második remzedékbe.

Ez mindenesetre megható, de az író a kemény élettusát gonosz emberek nélkül próbálja megrajzolni, igazi haré nélkül. A befejezés olyan, mint némely görög drámában, ahol a nehézségek hurkai közt vergődő hőst égből pottyant jelenés szabaddítja meg. A megértő író a haszontalan apát, Ferencet, végül is egy előkelő étterem vezetőjévé teszi meg, ahol taníthatja Amerikát izlésre és uri modorra. Kötve hisszük, hogy sok ilyen aranybánya várna az álmodozókra Amerikában.

Ajánlhatjuk a regényt azoknak a szelid nőolvasóknak, akik ha már bele is törődtek az amerikai szürkeségbe, álmaikban érdekesebb, művésziesebb életre vágyódnak. De élvezettel olvashatja a regényt az is, aki szereti a munkába törést, mert láthatja, hogy csak az vezethet célra Amerikában, éppugy mint másutt is. Hiába, az aranyfüst lekopott az álmokról és mindenütt előbukkan az egyedül hasznos, kemény, szürke vas.